

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra výtvarné kultury
Chodské nám. 1, 301 00 Plzeň
Tel.: 377 636 470, 377 636 471
e-mail: janaramb@kvk.zcu.cz

Protokol o hodnocení diplomové práce

Název práce: Hodnocení fantazie ve výtvarných projevech
středoškoláků.

Práci předložila studentka: Bc. Adéla LAMAČOVÁ

Studijní obor: Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy a základní
umělecké školy

Posudek oponenta

Práci hodnotil: Doc. PaedDr. Jan Slavík, CSc.

1. Cíl práce

(uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo na základě studia odborné literatury a kvalitativního výzkumu pilotně ověřit možnosti výzkumu fantazie ve výtvarné výchově a podrobněji se zaměřit na návrh a formulování kritérií pro hodnocení kvality fantazijního projevu u středoškoláků.

Cíl práce byl splněn ve stanoveném rozsahu. Velikost a charakteristiky výzkumného vzorku odpovídají zadání. Diplomantka vhodně navazuje na teoretické texty i výzkumy, které se vztahují k tématu. Výzkum uskutečnila prostřednictvím korektně provedené metodiky případových studií a obsahové analýzy produktů (výtvarných projevů a textů). Práce přinesla poznatky umožňující formulovat náměty pro další výzkum. Za důležité pokládám zejména vyjasnění možností pro využití konstruktů fantazie ve vztahu ke konstruktů tvořivosti při hodnocení kvality výuky ve výtvarné výchově.

2. Obsahové zpracování

Práce A. Lamačové je soustředěná na hlavní a podstatné momenty konstruktů fantazie ve vztahu k tvorbě a tvořivosti – tradičním vůdčím konstruktům výtvarné

výchovy. Autorka důsledně vychází z praxe výtvarné výchovy, kterou v promyšleném postupu nahlíží a vysvětluje z hlediska tématu své diplomové práce. Operacionálně cenné je koncepční východisko založené na tezi, že fantazie je vždy opřena o dosavadní zkušenost (s. 10n.). To je důležitý vzdělávací předpoklad pro zdůvodněné, promyšlené a systematické výchovné rozvíjení fantazie. Kromě toho umožňuje autorce zasadit fantazii do kontextu dalších psychických funkcí (s. 14n.).

Důležitou kapitolou diplomové práce je kritika epifenomenálního pojetí fantazie (s. 16n.), rozvíjená v souladu s Vieweghovým přístupem. Lamačová v souhlasu s ním oprávněně vyzdvihuje klíčovou úlohu fantazie při vytváření alternativních modelů skutečnosti (s. 22). V této myšlence se autorčina koncepce sblíží s aktuálními teoriemi představitivosti (Currie & Ravenscroft 2003) a fikčních světů (Walton 1992, Ryanová 2000, Doležel 2003), které by mohly její práci obohatit.

V empiricko-výzkumné části své práce Lamačová operacionalizuje konstrukt fantazie pro potřeby výzkumu. Jedním z kroků operacionalizace v návaznosti na Viewegha je popis různých úrovní fantazie od žádné do vysoké, který pak autorka blíže charakterizuje pro potřeby výzkumu (s. 33n., s. 46n.). Dalším příspěvkem k operacionalizaci je popis čtyř principů fantazijského utváření vizuální podoby (s. 29).

V empirické sondě autorka jako podnět k tvorbě vizuálního projevu, u něhož posuzuje míru fantazie, zvolila úryvek z oblasti konkrétní hudby. Zdůvodnění (s. 38n., 42n.) je smysluplné a dobře přijatelné. Také způsob práce s výzkumnou skupinou, který odpovídá reflektivnímu přístupu k výuce výtvarné výchovy, považuji za vhodný pro dané téma i stanovené cíle. Autorka svým důrazem na reflexi jak v rozhovoru, tak pomocí dotazníku (s. 44) získala cenné informace, které jí pomohly vyvarovat se omylů v zařazování jednotlivých prací do stupňů škály hodnocení fantazie (kupř. s. 49). Důvěryhodnost zařazení do stupňů škály je zvýšena triangulací za pomoci expertního hodnocení (s. 55n.). Při výpočtu míry shody však bylo vhodné kromě průměru použít alespoň orientačního vyhodnocení rozptylu, ačkoliv se jedná o tak malý vzorek. Jde však o úplnější pohled na data.

3. Charakteristika a hodnocení formy technické i řemeslné složky práce S ohledem na teoretický charakter práce není tato část hodnocena.

4. Formální náležitosti

(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů, příloh atd.):

Jazykový projev je kultivovaný, text je psaný přehledně, čtivě a je dobře strukturován. Grafická úprava podporuje informativnost textu. Bibliografické citace jsou uváděny s ohledem na normu ISO.

5. Stručný komentář hodnotitele

(rozsah práce, celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek a zpracování):

Posuzovaný text prokazuje, že autorka přistoupila ke zpracování svého tématu poučeně a ve snaze zjednat si pro ně dostatečně hluboké a v praxi využitelné porozumění. Za cenný pokládám její zvláštní ohled k výtvarné stránce fantazie ve spojení s tvorbou, který ji v Závěru vede k úvaze o dovednosti vyjádřit se výtvarně. Tato dovednost podmiňuje celkovou hodnotu výtvarného projevu a má vliv i na posuzování míry fantazie (s. 64). Tento postřeh, který zavádí spojení mezi obecněji chápaným psychickým fenoménem a jeho kulturně podmíněnými kvalitami, považuji za výzvu pro navazující diplomové úkoly.

Autorka pečlivě zachází s pojmy a usiluje o co možno přesné vymezení jejich obsahu ve vzájemných vztazích. V této souvislosti mám poznámku k zúžení pojmu

imaginace na vizuální složku (s. 11) – tento krok by podle mého mínění vyžadoval soustavnější rozbor i širší záběr při zjišťování rozsahu současného užívání tohoto pojmu. Podle výše míněné publikace Currie a Ravenscrofta (2003) by naopak imaginace měla být pojata co možno široce; tato otázka může být diskutována při obhajobě.

Klasifikace čtyř principů fantazijního utváření vizuální podoby (s. 29) je přijatelná, navrhuji k hlubšímu zvážení obsah termínu stylizace. Je vůbec možné jakékoliv zobrazení bez stylizace, pokud nejde o mechanickou reprodukci? V tom případě by pojem stylizace byl nadřazený všem ostatním zde použitým pojmům.

Diplomová práce přináší inspirativní a v praxi dobře využitelné poznatky a zjištění, která rozšiřují obzor oboru výtvarná výchova.

6. Otázky a připomínky na autorku práce k bližšímu vysvětlení při obhajobě

(max. 3):

- Vysvětlíte svoje porozumění souvislostem mezi stylizací, kulturním kontextem a uplatněním fantazie. Využijte přitom poznatků z Vaší diplomové práce se zaměřením na vztah mezi obecně psychologicky chápanou fantazií a její konkretizací ve výtvarném projevu v kontextu kultury. Jak by se mohlo lišit hodnocení míry fantazie např. v kontextu gotické deskové malby, surrealismu, hyperrealismu? Čím by byly způsobeny rozdíly?

7. Navrhovaná známka

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Výborně.

Datum: 6. 8. 2012

Podpis: Jan Slavík

1. Cíl práce

(uváděte, do jaké míry byl naplněn)

Cílem práce bylo na základě studia odborné literatury a kvalitativního výzkumu přibližně ověřit možnosti výzkumu fantazie ve výtvarné výchově a podrobněji se zaměřit na návrh a formulování kritérií pro hodnocení kvality fantazijního projevu u středoškolských

Cíl práce byl splněn ve stanoveném rozsahu. Velikost a charakteristiky výzkumného vzorku odpovídají zadání. Diplomantka vhodně navazuje na teoretické texty i výzkumy, které se vztahují k tématu. Výzkum uskutečnila prostřednictvím korektně provedené metodiky případových studií a obsahové analýzy produktů (výtvarných projevů a textů). Práce přinesla poznatky umožňující formulovat náměty pro další výzkum. Za důležité pokládám zejména vyjasnění možnosti pro využití konstruktu fantazie ve vztahu ke konstruktu tvořivosti při hodnocení kvality výuky ve výtvarné výchově.

2. Obsahové zpracování

Práce A. Lamačové je zaměřená na hlavní a podstatné momenty konstruktu fantazie ve vztahu k tvořivosti a tvořivosti – tradičním vyučovací konstruktem výtvarné